

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

**ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ**

Αθήνα, 18 Μαΐου 2007

Σύντροφοι και συντρόφισσες,

Είμαστε εδώ σε μια κορυφαία στιγμή συσπείρωσης μετά από μια εμπειρία 3^{1/2} χρόνων διακυβέρνησης της χώρας από τη Νέα Δημοκρατία. Είμαστε εδώ για να συζητήσουμε με ποιο σχέδιο μπορούμε να φανούμε χρήσιμοι στην ελληνική κοινωνία, ν' ανταποκριθούμε στις ανάγκες της, να κάνουμε πραγματικότητα τις αναμονές και τις ελπίδες της για ένα καλύτερο αύριο.

Ένα πρώτο ερώτημα για το οποίο οφείλουμε να έχουμε ξεκάθαρη θέση είναι: Χρειάζεται το πρόγραμμα; Κανείς σίγουρα σ' αυτή την αίθουσα δεν πρόκειται να αμφισβητήσει ανοιχτά την αξία ενός προγράμματος. Αλλά στον πολιτικό μας χώρο υπάρχουν πολλοί που έχουν αμφιβολίες για την ουσιαστική χρησιμότητα της προγραμματικής διαδικασίας. Την αποδέχονται γιατί κατά την κοινή γνώμη ένα κόμμα πρέπει να έχει πρόγραμμα. Αλλά ταυτόχρονα την φοβούνται. Φοβούνται ότι μπορεί να έχει πολιτικό κόστος, να διώξει ψηφοφόρους, να τροφοδοτήσει διαμάχες. Γι' αυτό και προτιμούν μια γρήγορη συζήτηση για αρχές και για γενικές κατευθύνσεις. Θεωρούν σκόπιμο να επιστρέψουμε αμέσως μετά σε δοκιμασμένες πολυσυλλεκτικές τακτικές. Σε εξαγγελίες, υποσχέσεις παροχών, σε σύντομες γενικές αναφορές, σε μέτρα γενικώς αποδεκτά.

Η πολυσυλλεκτική τακτική, που μερικοί θεωρούν ως ορθή, έχει όμως εξαντλήσει τα όριά της. Οι ψηφοφόροι έχουν ακούσει πολλές υποσχέσεις που διαψεύστηκαν. Θέλουν τώρα πιο συγκεκριμένες απαντήσεις για τα προβλήματα τους. Έχουν μάθει να διακρίνουν τα μεγάλα λόγια από το πραγματικό ενδιαφέρον.

Επιζητούν τη σοβαρή προσπάθεια. Η εμπιστοσύνη των πολιτών κερδίζεται με προτάσεις που δείχνουν ότι ξέρουμε τα προβλήματα και έχουμε συγκροτημένες λύσεις για να τα αντιμετωπίσουμε. Το πρόγραμμα, η διαδικασία συζήτησής του και η συνέχεια της επεξεργασίας του είναι απαραίτητα βήματα για να διεκδικήσουμε την εκλογική νίκη στις επόμενες εκλογές.

Πολιτική άλλωστε δεν είναι ένα συνοθύλευμα υποσχέσεων με μόνο γνώμονα την δημιουργία εντυπώσεων για την αναρρίχηση στην εξουσία. Δεν είναι ένα γυμνός τακτικισμός με οδηγό το τι λένε οι δημοσκοπήσεις προκειμένου να διατηρηθούμε στην εξουσία. Το παράδειγμα της Νέας Δημοκρατίας δείχνει που οδηγεί η αντίληψη αυτή: σε πλήρη αδυναμία ουσιαστικής αντιμετώπισης των προβλημάτων και την επίτασή τους. Πολιτική είναι το σχέδιο για το πώς θέλουμε να διαμορφώσουμε την κοινωνία στην οποία ζούμε, τα μέσα που επιλέγουμε και η προσπάθεια για την εφαρμογή του. Πολιτική δεν είναι μόνο η καταγραφή των επιθυμιών των καταναλωτών, των εργαζομένων ή των αγροτών και η παρουσίασή τους αλλά η πρόσκληση στους πολίτες να συμμετάσχουν σε μια ευρύτερη προσπάθεια που αφορά την κοινωνία, το κράτος, τη χώρα. Αυτή την πρόσκληση περιέχει το πρόγραμμά μας.

Προγραμματική προετοιμασία δεν σημαίνει ότι πρέπει να προβλέψουμε από τώρα τις λεπτομέρειες μιας λύσης. Αλλά πρέπει να καταστεί σαφές το τι θέλουμε ως αποτέλεσμα της πολιτικής μας, πως επιτυγχάνεται, ποια μέσα και δυνατότητες έχουμε, ποιες δυνάμεις μας συμπαρίστανται και ποιες αντιδρούν. Χρειάζεται λοιπόν μετά το συνέδριό μας να συνεχίσουμε εντατικά τη δουλειά μας για τη διαμόρφωση της πολιτικής μας. Αναγκαίο

επίσης είναι να παρουσιάσουμε συστηματικά αυτό που θα αποφασίσουμε, να συζητήσουμε, να εξηγήσουμε, να κερδίσουμε με το διάλογο συμμετόχους στην προσπάθειά μας.

Δεν σχεδιάζουμε για να εφαρμόσουμε το πρόγραμμά μας σε έναν ιδεατό κόσμο, στον οποίο όλα θα τρέξουν ομαλά όταν υπάρξουν οι νέες κατευθύνσεις. Η σημερινή κατάσταση δεν προήλθε μόνο γιατί η Δεξιά ήταν ανίκανη να διοικήσει, αλλά γιατί υπάρχουν δομές, νοοτροπίες και πρακτικές που δημιούργησαν αυτή την κατάσταση και την συντηρούν, ομάδες που έχουν οφέλη και δεν θέλουν να τα χάσουν. Όταν αποφασίζουμε, ότι είναι αναγκαία η μεταφορά αρμοδιοτήτων στην αυτοδιοίκηση πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι σύμφωνα με το Συνήγορο του Πολίτη και το Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, η αυτοδιοίκηση δεν έχει ικανό προσωπικό σε επαρκή βαθμό και παρουσιάζει επίσης σε μεγάλη έκταση φαινόμενα διαφθοράς. Οι παρεμβάσεις μας πρέπει γι' αυτό να είναι σύνθετες, να δημιουργούν νέα δεδομένα που επιφέρουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και να μην περιορίζονται μόνο σε θεσμικές ρυθμίσεις.

Πρέπει επίσης να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν αρκούν μόνο κατευθύνσεις. Χρειάζονται αναμετρήσεις, συγκρούσεις, τομές στο σήμερα υφιστάμενο. Το πρόγραμμα μας προβλέπει για την αυτοδιοίκηση ένα νέο «Καποδίστρια». Η εφαρμογή του είναι βέβαιο, ότι θα συνοδευτεί από διαμαρτυρίες όχι μόνο όσων θα χάσουν εξουσία αλλά και πολλών καλόπιστων πολιτών που θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη της κοινότητάς τους ή του νομού τους και αισθάνονται την περιφέρεια απόμακρη. Αν, όπως έγινε με τον πρώτο «Καποδίστρια», πολλά στελέχη μας ενδιαφερθούν για

την προσωπική απήχησή τους και αρχίσουν να μάχονται για εξαιρέσεις και ειδικές ρυθμίσεις στις περιοχές τους ή μεταρρύθμιση που θα προκύψει δεν θα είναι ικανοποιητική.

Ευφοροί, Ευφροσύνη

Το πρόγραμμά μας μας δίνει την ευκαιρία να αντιπαρατεθούμε ιδεολογικά στη Νέα Δημοκρατία. Τα 3½ χρόνια της εξουσίας της επιδίωξε συστηματικά να επιβάλει τα στερεότυπά της. Να καλλιεργήσει την δυσπιστία για τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό, για νέες ιδέες που δεν συμβιβάζονται με την κατ' αυτήν ελληνοχριστιανική παράδοση, για θεσμούς δημοκρατίας, που κατά την άποψή της εξασθενούν την εξουσία. Παράδειγμα της νοοτροπίας της ^{αποτελεί} ~~αποτελούν~~ επίσης τα γνωστά ^{οὐκ} ~~μοτίβα~~ της ^{υπαι} ~~της~~ δυσφήμισης των πολιτικών της αντιπάλων. Τέτοια είναι η συνεχής αναφορά στη δήθεν διαφθορά των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ, η άρνηση οποιουδήποτε επιτεύγματος και έργου κατά την κυβερνητική περίοδο του ΠΑΣΟΚ, η καταγγελία του ΠΑΣΟΚ για την οικονομική του πολιτική, για την υποχωρητικότητα που επέδειξε απέναντι στην Τουρκία και για την υπονόμευση του Κυπριακού Κράτους.

Η απάντηση στη συστηματική αυτή επίθεση είναι αναγκαία. Ίσως μερικοί από μας αδιαφορούν γιατί πιστεύουν ότι ο συντηρητικός αυταρχισμός δεν έχει απήχηση ή ίσως νομίζουν ότι μπορούν να κερδίσουν και ψηφοφόρους από το ακροατήριό του. Αύριο όμως θα βρεθούμε αντιμέτωποι του σε κάθε προσπάθεια εφαρμογής του προγράμματος μας είτε αφορά την εξωτερική πολιτική είτε την εκπαίδευση. Αν δεν καταδείξουμε, ότι όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι «υγιείς εθνικές δυνάμεις» και δεν υπάρχουν μονοπώλια πατριωτισμού, δυσκολεύουμε από τώρα τη δουλειά

μας. Αν δεν αντιπαρατεθούμε στον αρνητισμό της Δεξιάς θα συναντήσουμε αδιάφορους πολίτες. ^{ωριζεί ωσού ωσιέσου οσι ομοι εγυα!} Αν πιστεύουμε στο ^{το ίδιο.} πρόγραμμά μας, πρέπει να εκφράσουμε δυνατά την πίστη αυτή. Να μην ξεχνάμε ότι αναγκαίο στοιχείο για να κινητοποιηθούν οι πολίτες για να στηρίξουν το πρόγραμμά μας είναι η διαμόρφωση μιας ιδεολογίας που προωθεί τις ουσιαστικές κοινωνικές μεταβολές. Όσο πιο ανεπτυγμένο το ιδεολογικό ρεύμα, τόσο πιο αποτελεσματική η πολιτική προσπάθεια.

Σύντροφοι, συντρόφισσες,

Ένα σημείο το οποίο οφείλουμε να προσέξουμε κατά την προβολή του προγράμματός μας, αφορά την κατεύθυνση της προσπάθειάς μας στο εσωτερικό της χώρας. Κυριαρχεί στην κοινωνία η αντίληψη ότι το πρόβλημα της χώρας έγκειται σε μία ή και περισσότερες αδυναμίες, οι οποίες και προσδιορίζονται ανάλογα με τις πολιτικές πεποιθήσεις του εκάστοτε συνομιλητή. Άλλοτε είναι το δημοσιονομικό έλλειμμα ή η καθυστέρηση στην απελευθέρωση των αγορών, άλλοτε η έλλειψη κοινωνικής δικαιοσύνης ή το χαμηλό επίπεδο εισοδημάτων. Δεν πρέπει να παρασυρθούμε από την άποψη αυτή. Η υστέρησή μας δεν αφορά όμως μόνο μερικά επιμέρους σημεία. Αφορά τις κοινωνικές, οικονομικές και παραγωγικές δομές σχεδόν στο σύνολό τους. Η «κοινωνική ικανότητά» μας είναι περιορισμένη. Δεν αρκεί για να αντιμετωπίσει τις σημερινές προκλήσεις. Το «σύστημά» μας συνολικά υστερεί. Αν θέλουμε, επομένως, να βελτιωθεί η κατάσταση, θα πρέπει να προβούμε σε αλλαγές σε όλους τους τομείς, σε όλα τα κρίσιμα για τη λειτουργία της κοινωνίας μας θέματα. Η προσπάθειά μας πρέπει να είναι ολική.

Σύντροφοι, συντρόφισσες,

Για να πετύχουμε τους στόχους μας είναι απόλυτα αναγκαίο να επαναφέρουμε τα οικονομικά τη χώρας σε ισορροπία. Η Ν.Δ. με την ανοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει οικοδομήσει μια φανταστική εικόνα της οικονομίας που βρίσκεται σε βαθιά αναντιστοιχία με την πραγματικότητα που βιώνει η κοινωνία. Η Ν.Δ., αφού απαξίωσε τη χώρα με την απογραφή έχοντας ως στόχο να αθετήσει τις αμέτρητες ψεύτικες προεκλογικές υποσχέσεις της, έχει περάσει σε σωρευτικές παραποιήσεις της πραγματικής δημοσιονομικής της διαχείρισης. Μετατοπίζει νέα δικά της ελλείμματα σε προηγούμενα χρόνια, κρύβει ή μεταμφιέζει δημοσιονομικές δαπάνες, παραποιεί τα μεγέθη του δημόσιου χρέους και επιπλέον, όπως είδαμε με τα δομημένα ομόλογα, οργανώνει σε κυβερνητική βάση την απόσπαση πόρων από τα ασφαλιστικά ταμεία ή άλλους δημόσιους φορείς. Ποτέ από τη μεταπολίτευση και μετά δεν υπήρξε τόσο συστηματική περιφρόνηση των αρχών στις οποίες πρέπει να βασίζεται η ομαλή λειτουργία μιας δημοκρατικής πολιτείας.

Οι αναπτυξιακοί ρυθμοί του 4% περίπου θα αποτελούσαν πειστική απόδειξη μιας θετικής εξέλιξης αν δεν βρίσκονταν σε ευθεία σύγκρουση με κάποιες άλλες κρίσιμες πραγματικότητες:

- Πρώτη και πιο σημαντική, η μεγαλύτερη καταβάρθρωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στα χρόνια μετά ή και πριν την μεταπολίτευση. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών το 2006 έφτασε το αστρονομικό μέγεθος του 10,3% του ΑΕΠ έναντι 5.3% το 2004. Ένα τεράστιο και εξαιρετικά

επικίνδυνο άλμα. Αντανακλά την οπισθοδρόμηση της εθνικής μας ανταγωνιστικότητας ^{αποτίμηση} που πέτυχε η κυβέρνηση με την αδιαφορία της και την χωρίς ενδοιασμό ανάθεση του μέλλοντος της χώρας στον αυτόματο πιλότο της αγοράς. Το κεντρικό μήνυμα της εξέλιξης αυτής είναι ότι η οικονομία ακολουθεί ιδιαίτερα επικίνδυνη πορεία και καταστρέφεται η βάση για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η διαπίστωση αυτή είναι και διαπίστωση των διεθνών οργανισμών και των φορέων αξιολόγησης της οικονομίας μας.

- Δεύτερη εξέλιξη που χαρακτηρίζει τη διακυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας είναι η ώθηση των νοικοκυριών σε όλο και μεγαλύτερο ιδιωτικό δανεισμό με όλο και υψηλότερα επιτόκια. Το γεγονός αυτό είναι αποτέλεσμα των εισοδηματικών και φορολογικών πρακτικών της κυβέρνησης και της αδυναμίας των νοικοκυριών να τα βγάλουν πέρα υπό τις συνθήκες αυτές. Η αύξηση του φόρου προστιθέμενης αξίας για παράδειγμα, αποτέλεσε επιβάρυνση που για τους χαμηλόμισθους ήταν ιδιαίτερα σημαντική. Η εξέλιξη αυτή οδηγεί στη σοβαρή υποθήκευση του αυριανού βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων και σε κοινωνική δυσφορία.
- Τρίτο σημείο που πρέπει να τονιστεί είναι η υποβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών στην εκπαίδευση, την υγεία, την ασφάλεια του πολίτη, τη δικαιοσύνη, τα έργα κοινωνικής υποδομής. Οι ανισότητες και οι διακρίσεις επιτάθηκαν μ' αυτόν τον τρόπο.

- Τέλος, η θεαματική και συστηματική μείωση των δημόσιων επενδύσεων μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες στο 4.2% του ΑΕΠ έναντι 6% το 2000, δηλ. μια χρονιά πολύ πριν τα έργα για το 2004, έχει οδηγήσει στην αδίστακτη και αφανή υπονόμευση του μέλλοντος ^{της χώρας συνολικά} του βιοτικού επιπέδου κάθε πολίτη.

Το συμπέρασμα: Δεν υπήρξε πολιτική που συνέβαλε ουσιαστικά στην ανάπτυξη. Ο αναπτυξιακός ρυθμός οφείλεται κατά κύριο λόγο τόσο στη δυναμική που κληρονόμησε η Νέα Δημοκρατία από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ όσο και στην ανάκαμψη που άρχισε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004 και επηρέασε θετικά την ελληνική οικονομία.

Συντρόφισσες, Σύντροφοι,

Το κράτος επανήλθε στον παλαιοκομματικό του ρόλο. Το ΑΣΕΠ έχει ξεπεραστεί και οι κομματικοί διορισμοί στο Δημόσιο μεταξύ 2004 και 2007 έχουν ξεπεράσει κάθε προηγούμενο. Η Νέα Δημοκρατία έχει για παράδειγμα υπογράψει τον πρωτοφανή αριθμό 92.481 συμβάσεων έργου, δηλαδή συμβάσεων όπου ο φορέας (Υπουργός, Δήμαρχος, Διοικητής, Πρόεδρος) επιλέγει όποιον επιθυμεί, δηλαδή 92.481 ρουσφέτια. Η νεολαία για να βρει δουλειά υποχρεώνεται να περάσει από τον εξευτελισμό της συνέντευξης και της υποταγής στο κομματικό κράτος. Η αύξηση της εγκληματικότητας, της βίας και των τυφλών συγκρούσεων δεν είναι φαινόμενα ανεξάρτητα από τα κοινωνικά και εισοδηματικά αδιέξοδα που βιώνουν τμήματα της κοινωνίας μας.

Οι εργαζόμενοι και ιδιαίτερα οι νέοι βλέπουν το μισθό τους να εξαφανίζεται πριν περάσει ο μήνας εξ αιτίας της ακρίβειας, των αφανών φόρων και της υποβάθμισης των δημόσιων υπηρεσιών. Το κρίσιμο πρόβλημα των εργαζόμενων με μισθούς των 700 ή των 800 ευρώ που στη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής ελάχιστα μπορούν να βελτιώσουν σφραγίζει ήδη μια πραγματικότητα που πρέπει να ανατραπεί.

Το πιο σημαντικό ίσως δεν είναι η αναφορά αναρίθμητων τέτοιων προβλημάτων. Το πιο σημαντικό είναι ότι η κοινωνία είναι αντιμέτωπη με μια κυβέρνηση αναξιόπιστη, υπεροπτική, αδιάφορη για τον τόπο, αδίστακτη απέναντι στους θεσμούς και τις αξίες της δημοκρατίας και της πολιτικής υπευθυνότητας. Μια κυβέρνηση που επιπλέον εξαπατά την κοινωνία με κενά λόγια και περιφρονεί τους πολίτες με τη συστηματική παραπλάνηση που εφαρμόζει. Η κοινωνία είναι εξαιρετικά δύσπιστη πια. Αμφιβάλλει για τα όποια σχέδια και για τα όποια προγράμματα. Τα θεωρεί ως ωραιοποιημένους και χωρίς αντίκρισμα ισχυρισμούς.

Τι σημαίνουν όλα αυτά για μας; Η επιτυχία μας θα καθορισθεί από την ικανότητά μας να πείσουμε την κοινωνία ότι μπορούμε να διασφαλίσουμε μια διαφορετική εξέλιξη. Πρέπει να δείξουμε ότι δεν μας ενδιαφέρει η εξουσία για την εξουσία, ότι μας νοιάζει το μέλλον του τόπου, ότι έχουμε πρόγραμμα, που απαντά στα πραγματικά προβλήματα και προπαντός ότι διαθέτουμε την ικανότητα να το πραγματοποιήσουμε με ειλικρίνεια και θάρρος.

18'

Σύντροφοι, συντρόφισσες,

Το πρόγραμμά μας αναδεικνύει ως στόχο τη δίκαιη κοινωνία, την κοινωνία η οποία εξασφαλίζει στους πολίτες ίσες ελευθερίες και δυνατότητες, περιορίζει τις ανισότητες και μάχεται τις διακρίσεις. Η πραγματοποίηση αυτού του στόχου προϋποθέτει τόσο τη συνεχή επίτευξη ανώτερων επιπέδων ανάπτυξης και ικανότητας, ώστε να υπάρχουν οι αναγκαίοι πόροι, όσο και την αύξηση μιας δίκαιης ευημερίας.

~~Συντρόφισσες, σύντροφοι,~~

Ένα πρώτο και σημαντικό στοιχείο της προσπάθειάς μας είναι η οικονομική πολιτική με στόχο τη συνεχή βελτίωση όλων των όρων για μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη, αλλά με παράλληλη μέριμνα για μεταφορά των ωφελειών σε εργαζόμενους και σε ~~κοινωνικά~~ αδύναμα κοινωνικά στρώματα. Ανάπτυξη και κοινωνική αναδιανομή σε υγιείς οικονομικές βάσεις ήταν το στοιχείο που εξασφάλισε την πολιτική και κοινωνική μας δυναμική από το 1994 μέχρι το 2004. Μοχλός της ανάπτυξης είναι οι διαρθρωτικές αλλαγές στην εκπαίδευση, στην οργάνωση της αγοράς, στην στήριξη της απασχόλησης.

Η αύξηση απασχόλησης είναι μείζων στόχος και με αξιοποίηση κάθε διαθέσιμου εργαλείου. Με αποτελεσματικές πολιτικές και όχι πολιτικές που δαπανούν χωρίς να παράγουν αποτέλεσμα. Η απασχόληση πρέπει να είναι αποτέλεσμα ανάπτυξης και όχι κομματικών διορισμών στο δημόσιο που παράγουν ελλείμματα,

κοινωνική δυσφορία, αναποτελεσματικότητα και εξάρτηση από τους κρατικούς μηχανισμούς.

Η δημοσιονομική πολιτική πρέπει επιτέλους να απαλλαγεί από το δίδυμο των ταχυδακτυλουργιών και της διαφθοράς που ζούμε. Με συνέπεια και ρεαλισμό πρέπει να αλλάξουμε πορεία για να μη ζούμε πια τους εφιάλτες της ακρίβειας, της ανισότητας, της συλλογικής μιζέριας, των κακών συλλογικών υπηρεσιών σε κάθε τομέα. Για να έχουμε επιτέλους αυξανόμενους πόρους για κοινωνική δικαιοσύνη.

Η **σύγκλιση** είναι μια έννοια που συμπυκνώνει, συμβολίζει και περιγράφει την πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε. Στο θέμα αυτό έχω αναφερθεί επανειλημμένα σε διάφορες περιστάσεις. Η σύγκλιση προϋποθέτει πρωτοβουλίες που θα μεταβάλουν θεσμούς και διαδικασίες, ώστε η **κοινωνία μας «ως σύστημα» να εξασφαλίσει δυναμισμό και ικανότητα να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του νέου περιβάλλοντος, υπό συνθήκες αντίστοιχες με εκείνες που ισχύουν στις ανεπτυγμένες χώρες της Ένωσης.**

Η σύγκλιση είναι μια έννοια, την οποία και στο ΠΑΣΟΚ αντιμετωπίζουν με δισταγμό. Την ταυτίζουν με μια αρνητική πλευρά της ζωής στις ανεπτυγμένες χώρες, την επέκταση του ανταγωνισμού και την εγκατάλειψη των προστατευτικών ρυθμίσεων που υπάρχουν στη χώρα μας. Η σύγκλιση όμως αφορά την ικανότητά μας να επιλύουμε προβλήματα. Σηματοδοτεί μια διαδικασία όπου **εμείς** θα αναπτύξουμε δυναμικές σε τρόπο να έχουμε περισσότερες δυνατότητες όπως και περισσότερες

αντιστάσεις στην επέκταση της αγοραίας νοοτροπίας και την παγκοσμιοποίηση. Η χώρα χρειάζεται πολύ περισσότερες δυνάμεις από όσες έχει σήμερα και αυτές πρέπει να αναπτύξει. Υπάρχουν άλλοι που έχουν προωθήσει περισσότερο από μας τη δίκαιη κοινωνία, υπάρχουν χώρες με λιγότερη φτώχεια, λιγότερες κοινωνικές διακρίσεις, περισσότερη ευημερία και περισσότερες ελευθερίες. Μπορούμε να διαλέξουμε πρότυπα, δρόμους, αλλά επιτακτικό είναι να μην μένουμε πίσω σε απόσταση, υποχρεωμένοι να παρακολουθούμε με όλο και λιγότερο περιθώριο δυνατοτήτων.

Η κοινωνική πολιτική είναι βασικός πυλώνας της σύγκλισης και όχι παρεπόμενη ή συγκυριακή παρέμβαση. Γι' αυτό κατά την περίοδο 1996-2004 αυξήθηκαν θεαματικά οι κοινωνικές δαπάνες από την κυβέρνησή μας και έφτασαν τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η ισχυρή κοινωνική στήριξη βοηθάει τα άτομα να απαλλαγούν από φόβους και απελευθερώνει τη δημιουργικότητά τους, συντελώντας έτσι στην ανάπτυξη.

Η «οικονομία της γνώσης» είναι πρωταρχική επιδίωξη της αναπτυξιακής προσπάθειας. Η Ελλάδα δεν μπορεί μόνο με το χαμηλό κόστος εργασίας και την απλή εκμετάλλευση των φυσικών πόρων να ανταγωνιστεί τις άλλες χώρες. Χρειάζεται να αποκτήσει ειδικές γνώσεις και ικανότητες για να συνδεθεί με τα παγκόσμια δίκτυα παραγωγής. Για να επιτευχθεί αυτό χρειάζονται δραστικές αλλαγές στην εκπαίδευση, ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια, στο ερευνητικό σύστημα, καθώς και στις επιχειρήσεις ώστε να εισαγάγουν καινοτομίες. Όσο πιο γρήγορα απομακρυνθούμε από τα πρότυπα ενός παρελθόντος υποανάπτυξης, μιζέριας και

μορφωτικής καχεξίας τόσο περισσότερες δυνατότητες θα δημιουργήσουμε για τη χώρα.

Χρειάζεται να συζητήσουμε όχι μόνο για θέματα ώριμα όπως η αυτοτέλεια των ΑΕΙ με ανάλογους θεσμούς λογοδοσίας αλλά και για άλλα όχι τόσο αυτονόητα. Θέλουμε μια ανταγωνιστική ή μια βολική παιδεία; Πως ζυγιάζουμε και πως συνθέτουμε ισοδύναμες αρχές όπως εκείνη της ισότητας με εκείνη της ελευθερίας του κάθε πολίτη να αναπτύξει τις δυνατότητες του; Πως κατανέμουμε τις αυξημένες δαπάνες; Θέτουμε προτεραιότητες για να είμαστε αποτελεσματικοί ή μοιράζουμε τα χρήματα έτσι ώστε να μην υπάρχουν δυσaréσκειες;

Να συζητήσουμε ακόμη και για προβλήματα ταμπού που οι λύσεις τους σε άλλες προηγμένες χώρες αποτελούν κάτι αυτονόητο και κεκτημένο. Για παράδειγμα: Ανά τον κόσμο οι περισσότερες γνώσεις παράγονται στις επιχειρήσεις, από τις οποίες και αξιοποιούνται. Ταυτόχρονα, μέσα από την τριτοβάθμια εκπαίδευση ξεπηδούν νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που εμπλουτίζουν τον παραγωγικό ιστό. Στις πιο αναπτυγμένες χώρες, όπως είναι η Σουηδία, η Ελβετία, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία, τα 2/3 ως 3/4 περίπου της εγχώριας δαπάνης για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη καλύπτεται από τις επιχειρήσεις. Εμείς πως στεκόμαστε απέναντι σ' αυτή την πρόκληση;

25'

Συντρόφισσες, σύντροφοι,

Ένα σημείο στο οποίο επίσης οφείλουμε να δώσουμε προσοχή είναι η **μετάλλαξη** του εθνικού κράτους. Η παγκοσμιοποίηση και οι εξελίξεις που προκάλεσε έχουν περιορίσει δραστικά την ελευθερία κινήσεων της χώρας μας. Η «πλήρης και κυρίαρχη ανεξαρτησία» όπως τη γνωρίσαμε στην παραδοσιακή μορφή της, έχει καταστεί βαθμιαία **αναντίστοιχη** προς την πραγματικότητα. Οφείλουμε λοιπόν **παραδεχόμενοι** την αλλαγή, να αναζητήσουμε **νέες** κατευθύνσεις και **νέους** τρόπους άσκησης της πολιτικής που να είναι αποτελεσματικοί στο **νέο περιβάλλον**, **νέους** τρόπους άσκησης της εθνικής κυριαρχίας. Εφόσον πλέον οι αποφάσεις λαμβάνονται σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα, άλλα της αρμοδιότητάς μας και άλλα στα οποία έχουμε περιορισμένη ή καθόλου πρόσβαση, **πρέπει να διαμορφώσουμε μια νέα στρατηγική, μια εθνική στρατηγική για τα υπερεθνικά πεδία.** Προϋπόθεση της στρατηγικής αυτής είναι η αποδέσμευσή μας από παραδοσιακές αντιλήψεις, από νοοτροπίες που συντελούν στον απομονωτισμό και την καχυποψία απέναντι στη διεθνή συνεργασία.

Αυτό αφορά ιδίως τη σχέση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και το ρόλο της ίδιας της Ένωσης. Μόνο η συμμετοχή μας σε μια υπερεθνική ισχυρή οικονομική και πολιτική εξουσία μπορεί να δημιουργήσει τις συνθήκες, ώστε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τα κύρια προβλήματα μας. Γι' αυτό ως μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να φροντίσουμε να βρισκόμαστε στο **υψηλότερο δυνατό επίπεδο** με λόγο και δυνατότητα επιρροής. Η προσπάθεια να ξεπεράσουμε την υστέρησή μας είναι, κατά

συνέπεια, συνδεδεμένη με **εκείνη** την ευρωπαϊκή πορεία που θα συμβάλει και στη δική μας επιτυχία. Έχουμε, λοιπόν, συμφέρον αλλά και υποχρέωση **να πάρουμε θέση απέναντι στην ευρωπαϊκή πορεία και να εργαστούμε για τις ευρωπαϊκές επιλογές μας με ενεργό συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων των ευρωπαϊκών οργάνων.**

Τι κάνει η κυβέρνηση ως προς αυτό το σημείο; **Τίποτα.** Παρακολουθεί ως αδιάφορος επισκέπτης και κάνει αισθητή την παρουσία της μόνο ως ενοχλητικός συνήγορος των ιδιοτεροτήτων της εσωτερικής πολιτικής μας. Η Ευρωπαϊκή πολιτική της Νέας Δημοκρατίας εξαντλείται στο ρητορικό ερώτημα: «Ποιος έβαλε πριν 25 χρόνια την Ελλάδα στην ΕΟΚ;» Η αναδίπλωση στους εαυτούς μας είναι η σίγουρη συνταγή για μια **αδύναμη Ελλάδα.** Μ' αυτή την προοπτική εμείς στο ΠΑΣΟΚ δεν πρόκειται ποτέ να συμβιβαστούμε. Αποδείξαμε στο παρελθόν πως μπορούμε να μπούμε στην τροχιά για **μια ισχυρή Ελλάδα.** Κι αυτή την σημαία είμαστε αποφασισμένοι να την υψώσουμε και πάλι.

Σύντροφοι, συντρόφισσες,

Η αίσθηση της μεγάλης πλειοψηφίας των πολιτών είναι ότι η γνώμη τους μετρά μόνο κάθε τέσσερα χρόνια στις εκλογές. Στο ενδιάμεσο διάστημα κανείς δεν ενδιαφέρεται να τους ακούσει.

Πρέπει ν' αναζητηθούν καινούργιοι θεσμοί λειτουργίας της πολιτείας, **νέοι τρόποι εκπροσώπησης και συμμετοχής των πολιτών που να επιτρέπουν την σύμπραξη τους στην διαμόρφωση** αλλά και στην εφαρμογή των πολιτικών. Να υιοθετήσουμε

περισσότερες διαδικασίες διαβουλεύσεων, ακροάσεων και δημοσίων συζητήσεων, ώστε να εξασφαλίζουμε την ευρύτερη δυνατή νομιμοποίηση αλλά και μεγαλύτερη αποδοχή των λαμβανομένων αποφάσεων. Να προχωρήσουμε στην ανάθεση συγκεκριμένων αποστολών αλλά και μονιμότερου έργου στην κοινωνία των πολιτών, στις διάφορες οργανώσεις και στις πρωτοβουλίες που την συγκροτούν και μάλιστα σε όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς. Το νέο ζητούμενο της εποχής μας είναι η «**συμμετοχική δημοκρατία**».

30'

Η αρχή της «συμμετοχικής δημοκρατίας» πρέπει να εκφραστεί σ' ένα πολυσχιδές σχέδιο που θα διατρέχει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το σύνολο των πολιτικών, όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Για παράδειγμα: Η κοινωνική πρόνοια είναι ένας τομέας μιας ήδη υπαρκτής μεταβίβασης εξουσιών. Παράδειγμα αποτελούν οι πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν τον τομέα αλλά και τα Κέντρα Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης. Υπάρχουν ωστόσο περιθώρια βελτίωσης και ενδυνάμωσης. Ανάλογη μεταβίβαση εξουσιών μπορεί να υπάρξει σε θέματα ποιότητας ζωής, προστασίας του καταναλωτή, προστασίας του πολίτη ευρύτερα στην καθημερινότητά του. Τα πράγματα θα ήταν σίγουρα διαφορετικά αν στις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας υπήρχε ένα συμβούλιο καταναλωτών που θα εξέφραζε τα αιτήματά τους. Αλλά και σε τοπικό επίπεδο θα μπορούσαν να δημιουργηθούν εκπροσωπήσεις πολιτών σε κάθε δήμο ή και διαμέρισμα προκειμένου να δρα πιο αποτελεσματικά στην ανταπόκριση παραπόνων ή προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο.

Θα μπορούσα να αναφερθώ και σε άλλες πτυχές της συμμετοχικής δημοκρατίας ή της αποκέντρωσης καθώς και να επισημάνω τι πρέπει να προσέξουμε. Το συμπέρασμα όμως είναι ένα: Το κράτος δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τον ρόλο ενός πανταχού παρόντα προστάτη αλλά και δεν μπορεί να περιοριστεί στον ρόλο ενός παρατηρητή αποδυνάμωσης της δημοκρατίας. Η ευθύνη για ό,τι συμβαίνει αλλά και το δικαίωμα να το ορίσουν ανήκει στους πολίτες. Η πολιτεία οφείλει να τους το αναγνωρίσει. Οι αυταρχικοί και εξουσιαστικοί τρόποι διοίκησης πρέπει να υποκατασταθούν από θεσμούς και διαδικασίες με κεντρικό περιεχόμενο την συνεννόηση, τον διάλογο με την κοινωνία, την αναζήτηση λύσεων με ευρύτερες συναινέσεις. Αυτό επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον, η επαναπολιτικοποίηση της πολιτικής, η σύγχρονη δημοκρατία.

Σύντροφοι, συντρόφισσες,

Το Πρόγραμμα που έθεσε το ΠΑΣΟΚ σε διάλογο αποτελεί μια ολοκληρωμένη πρόταση προς την κοινωνία μας για το ποια Ελλάδα θέλουμε, σε ποιες κατευθύνσεις πρέπει να κινηθούμε.

Επιτυγχάνει να συνδυάσει το όραμα με τις αναγκαίες, τις συγκεκριμένες πολιτικές προσέγγισής του. Διέπεται από αξίες, έχει αρχές και ανανεώνει την εφαρμογή τους.

Ισορροπεί τους άμεσους με τους μεσομακροπρόθεσμους στόχους κερδίζοντας αξιοπιστία για έναν πολιτικό σχεδιασμό με βάθος χρόνου.

Είναι ρεαλιστικό αλλά και φιλόδοξο. Και καλά κάνει. Για να συσπειρώσει πίσω του όσο περισσότερους πολίτες. Για να μεγιστοποιήσει την προσπάθεια, την επιμονή, την συνέπεια για την εφαρμογή του. Για να μεγιστοποιήσει τελικά τα ωφελήματα από την εφαρμογή του.

Το σχέδιο μας ~~τέλος~~ ανοίγει τους δρόμους για μια διαρκή διαβούλευση με την κοινωνία ώστε να μπορεί να εμπλουτισθεί και με άλλες σκέψεις. Συνεπείς με τις εξαγγελίες μας ας μην κλείσουμε σήμερα την διαβούλευση με την κοινωνία, την ζύμωση ή και την αντιπαράθεση γύρω από τις οριστικές του θέσεις.

Αυτό όμως δεν αλλάζει την πραγματικότητα: Είμαστε έτοιμοι για την εκλογική αναμέτρηση με τις άλλες πολιτικές δυνάμεις και ιδιαίτερα με τη Νέα Δημοκρατία, όποτε κι αν το επιτρέψουν οι εξελίξεις. Απέναντι στη σημερινή πραγματικότητα της διαρκούς διολίσθησης στο παρελθόν, της διαρκούς απαξίωσης όσων κατακτήθηκαν με θυσίες και με κόπο, το πρόγραμμά μας είναι σχέδιο προοπτικής, ελπίδας, νίκης.

Εμείς που σηκώσαμε τις σημαίες της «Αλλαγής» και του «Εκσυγχρονισμού», μπορούμε και πάλι να σηκώσουμε την σημαία της νίκης. Για μια δίκαιη κοινωνία, για μια δυνατή Ελλάδα.

Σύντροφοι και συντρόφισσες,

Θα προχωρήσω κι άλλο. Έχουμε ένα όραμα που μπορεί να δώσει πνοή για μια νέα πραγματικότητα στην Ελλάδα. Τολμώ γι' αυτό να

^{Είναι αρμερο}
^{Επιτυχία} πω ότι δεν ~~μου~~ ^{αρκεί} μια οριακή νίκη. Χρειαζόμαστε μια μεγάλη
^{Επιτυχία} νίκη που δεν θα ~~εξαντλείται~~ ^{δίνει μια ισχυρή δουλειά} μόνο σε ποσοστά υπεροχής έναντι της
 Νέας Δημοκρατίας. Μια νίκη που θα έχει με το μέρος της πολύ
~~μεγαλύτερη πλειοψηφία~~ για το νέο εγχείρημα του πολιτικού
 σχεδιασμού μας. Χρειάζεται γι' αυτό δουλειά, προκειμένου να
 εμπνεύσουμε την κοινωνία, να πείσουμε και να κερδίσουμε
 εμπιστοσύνη πέρα από τις παραδοσιακές εκλογικές δυνάμεις μας.

Υπό την καθοδήγηση του Γιώργου Παπανδρέου μπορούμε να
 μπούμε αγωνιστικά, συσπειρωμένοι στην τελική ευθεία. Από το
 χέρι μας εξαρτάται να γυρίσουμε σελίδα. Έχω την πεποίθηση ότι
 μπορούμε. Μπορούμε να προσφέρουμε στην Ελλάδα και στην
 ελληνική κοινωνία αυτό που πράγματι έχει ανάγκη. Ας παλέψουμε
 λοιπόν γι' αυτό. Αξίζει.

35'